

บันทึก
เรื่อง บัตรประจำตัว

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้มีหนังสือที่ ๘๗๓๔/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาว่าพนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยจะนำรูปถ่ายซึ่งแต่งเครื่องแบบข้าราชการบำนาญมาใช้ติดในบัตรประจำตัวในฐานะที่ตนเป็นพนักงานของการรถไฟจะได้หรือไม่ หรือจะต้องใช้รูปถ่ายซึ่งแต่งเครื่องแบบปัจจุบันของการรถไฟแห่งประเทศไทย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหานี้แล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

ปัญหานี้เนื่องมาจากข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อการรถไฟแห่งประเทศไทยไม่เป็นกรมในรัฐบาลแล้ว ก็ได้เปลี่ยนสภาพมาเป็นองค์การ (ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นเป็นยุติไว้แล้ว) ดังนั้น บรรดาข้าราชการในการรถไฟเดิมจึงเป็นข้าราชการบำนาญไปแล้ว และในกรณีที่องค์การรับบุคคลเหล่านั้นเข้าทำงานใหม่ ความจริงก็เป็นว่าบุคคลเหล่านั้นได้เริ่มดำเนินชีวิตใหม่ โดยได้รับเงินเดือนใหม่จากองค์การ

พนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยต้องมีบัตรประจำตัวพร้อมด้วยรูปถ่ายตามลักษณะและหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาล และพนักงานองค์การของรัฐ พ.ศ.๒๕๕๔ และกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัตินั้น ปัญหาที่ว่ารูปถ่ายนั้นจะใช้รูปถ่ายที่แต่งเครื่องแบบสังกัดเดิมหรือเครื่องแบบสังกัดองค์การ

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว ตามสามัญสำนึก การมีบัตรประจำตัวพร้อมด้วยรูปถ่ายนั้นก็เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่า ผู้ถือบัตรเป็นใครในเวลาที่ออกบัตร มิใช่จะแสดงให้เห็นว่าผู้ถือบัตรเคยเป็นอะไรมาแล้วในอดีต เมื่อได้พิจารณาด้วยบทกฎหมายที่อ้างมาข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกาก็เห็นว่าตรงกับนโยบายของกฎหมายตามตัวบทนั้นแล้ว

ตามตัวบท (มาตรา ๑๑) บัตรประจำตัวออกให้แก่บุคคลต่อไปนี้ คือ ข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาล และพนักงานองค์การของรัฐ เพราะฉะนั้นพนักงานขององค์การรถไฟจึงอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินั้นโดยไม่อาจยกเถียงได้

ดังนั้น หลักทั่วไปเกี่ยวกับการทำบัตรประจำตัวใหม่พร้อมด้วยรูปถ่ายจึงอาจสรุปได้ดังนี้คือ ผู้ถือบัตรจะต้องขอบัตรประจำตัวใหม่พร้อมด้วยรูปถ่ายใน ๒ กรณี คือ ก) กล่าวโดยทั่วไป เมื่อพ้นกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันออกบัตร ข) ก่อนกำหนดเวลาห้าปี ถ้าหากผู้ถือบัตรประจำตัวได้เลื่อนชั้น เลื่อนยศ หรือย้ายสังกัด (พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวข้าราชการฯลฯ

พ.ศ.๒๕๔๘ มาตรา ๑๑) แต่ถ้าผู้ถือบัตรประจำตัวออกจากราชการหรือองค์การตามที่กล่าวไว้ใน มาตรา ๑๑ ผู้นั้นต้องส่งมอบบัตรประจำตัวคืนให้แก่ผู้ออกบัตรภายในสามสัปดาห์ (มาตรา ๑๒)

จากกฎเกณฑ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สำหรับกรณีที่พิจารณาอยู่นี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตาม (ข) อาจมีทางเลือกได้ ๒ ทาง คือ

ทางหนึ่ง เป็นที่ยอมรับกันอยู่ว่า ข้าราชการที่ออกจากกรมรถไฟ (ราชการพลเรือน) และได้รับบำนาญนั้น ได้ออกจากราชการพลเรือนไปแล้ว และกลายเป็นลูกจ้างซึ่งจะได้รับเงินเดือนจากองค์การต่อไป (โดยไม่มีบำนาญในเวลาที่ออกจากงานขององค์การ) สถานะที่แตกต่างออกไปเช่นนี้อาจถือได้ว่าเป็นการออกจากงานทางหนึ่งไปทำงานอีกทางหนึ่งและเพราะเหตุนี้จึงต้องคืนบัตรประจำตัวที่ได้รับเมื่อเป็นข้าราชการพลเรือน เพื่อรับบัตรประจำตัวใหม่ (พร้อมด้วยรูปถ่ายใหม่) ซึ่งองค์การจะเป็นผู้ออกให้

หรืออีกทางหนึ่ง อาจเป็นที่ยอมรับกันว่า การออกจากกรมรถไฟมาทำงานในองค์การรถไฟนั้น มิใช่อะไรอื่นนอกจากเป็นการย้ายจากสังกัดหนึ่งไปยังอีกสังกัดหนึ่งเพราะตำแหน่งทั้งสองนั้นเกี่ยวกับกิจการของรถไฟมาแต่ต้น และในกรณีเช่นว่านั้นก็จะต้องมีบัตรประจำตัวใหม่พร้อมด้วยรูปถ่ายใหม่ตามมาตรา ๑๑ วรรค ๒ และตามกฎหมายที่ตราขึ้นนั้นรูปแบบจะต้องเป็นรูปแบบของสังกัดใหม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า การที่จะเลือกถือเอาว่าเป็นออกจากราชการไปทำงานใหม่ในองค์การหรือย้ายสังกัดทางใดทางหนึ่งดังกล่าวย่อมเป็นเรื่องที่รัฐบาลจะพึงวินิจฉัย เพราะกฎหมายไม่ได้ชี้ให้ชัดแจ้งไว้ แต่เพื่อเป็นการตอบปัญหาที่ถามมา คณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอว่า ความจริงผลก็เป็นเช่นเดียวกันทั้งสองทาง กล่าวคือ ผู้ถือบัตรจะต้องขอบัตรประจำตัวใหม่พร้อมด้วยรูปถ่ายใหม่

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๔๙